СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 4. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 6. січня, 1930. — VOL. XXXVIII. No. 4. Jersey City, N. J., Monday, January 6, 1930. THREE CENTS.

КОЛЯДУЙМО НА РІДНУ ШКОЛУ В СТАРІМ КРАЮ

ОГОНЬ У КАПІТОЛЮ

БІЛЬШЕ БУЛО СТРАХУ ЯК ШКОДИ.

ВАШИНГТОН, 4 січня. — Вибух огонь у капітолю і не знати, з якої причини. Догадуються, що огонь спричинила недокурена цигаретка. Найбільше було страху за кімнати, в яких заховані важні документи. Та на ділі огонь скоро погасили, а вся шкода виносить біля $3,000.

АТАКУЮТЬ РУЗВЕЛТА.

ЦЕ ТІЛЬКИ ПРИГРИВКА ДО НОВИХ ВИБОРІВ.

ОЛБАНІ, 4 січня. — Адміністрація ґовернора Рузвелта була предметом острої критики з боку републиканських представників у сенаті і палаті послів. Найбільше критикували відносини по тюрмах, які були причиною бунтів вязнів.

Кажуть, що ця критика започаткове виборчу кампанію, звернену на повалення демократичного кандидата на ґовернора нюйорського стейту.

КУЛИДЖ ГОТОВ ЗНОВУ КАНДИДУВАТИ.

ШИКАҐО, 4 січня. — Шикаґовський кореспондент відвідав бувшого президента Кулиджа в його домі в Нортгемптоні. Він каже, що Кулидж дуже добре виглядає і держить себе з великою резервою, коли ходить про політичні справи. Є познаки, що Кулидж готов знову кандидувати на президента в 1932 або 1936 році.

КОЛІЗІЯ ПОРОМІВ.

НЮ ЙОРК, 4 січня. — Густа мрака, яка зависла над Ню Йорком, була причиною двох колізій поромів. Смертних випадків не було. Люде попадали в воду, а 11 тяжко покалічених відвезено до шпиталів.

ЗМЕНШУЮТЬ ПРОМИСЛОВИЙ АЛЬКОГОЛЬ.

ВАШИНГТОН, 4 січня. — Прогибіційний комішенер Доран подає, що в слідуючім році буде зменшена продукція алькоголю для промислових цілей на 15%. Доран твердить, що цього алькоголю уживають дуже богато на ломання прогибіції, а не на промислові цілі.

БУДУЮТЬ НА ВЕЛИКІ РОЗМІРИ.

ВАШИНГТОН, 4 січня. — Президент Гувер подає, що з тих інформацій, які йому дано з боку стейтових урядів, виходить, що в 1930 році беруться всюди до великої розбудови, на яку призначено $4,700,000,000.

ДЕФІЦИТ ДЕМОКРАТІВ.

ВАШИНГТОН, 4 січня. — Народний Демократичний Комітет не годен позбутися ще досі затягнених підчас виборів довгів, які ще виносять $449,688. Зате републиканці мали з кінцем 1929 р. надвишку в сумі $136,363.

ЗМЕНШЕНО ДОВГИ НА 10 МІЛІЯРДІВ.

ВАШИНГТОН, 4 грудня. — З днем 1 січня б. р. виносять державні довги Злучених Держав $16,300,921,501. Від року 1919 зменшилася державні довги на 10 білонів долярів. За послідний рік сплачено їх на суму $1,008,727,634.44.

У ДОПОМОГУ ІНДІЯНАМ.

ВАШИНГТОН, 4 січня. — Хороби і темнота нищать останки індіянських племен в Америці. Маючи це на увазі, президент Гувер вимагає від конґресу $3,000,000 на освітні й санітарні потреби індіянських осель, головно на ратунок індіянської молоді.

ЗА ЗМЕНШЕННЯ ФЛЬОТ.

ВАШИНГТОН, 4 січня. — На послідній нараді, яку мала делегація на морську конференцію в Лондоні з президентом Гувером, стало на тім, що голова делегації, секретар стейту Стимсон, буде домагатися в Лондоні загальної редукції воєнних кораблів.

КАЖУТЬ, ЩО СТРІЛЯЛИ ЗЗАДУ.

ПРОВИДЕНС (Род Айленд), 4 січня. — Переведено інспекцію на пачкарськім кораблі „Блек Дак", на якім забито недавно трох пачкарів і стверджено, що прибережна сторожа стріляла до корабля, тоді, коли він ішов вперед, себто втікав.

Справа та викликала велике розярення серед тутешнього населення, бо мужва, забивши пачкарів, сама запилася алькоголем і продавала його постороннім людям.

ЗБИРАЮТЬ ДАТКИ.

НЮ ЙОРК, 4 січня. — „Ди Ню Йорк Таймс" і инші тутешні часописи повели велику різдвяну кампанію, щоби зібрати матеріяльну поміч для найбідніших. Та збірка цього року не дописала так, як минулого. Тому часописи не припинили з Різдвом кампанії, а продовжують її далі по святах. Кажуть, що мусять зібрати принаймні стільки, як зібрали минулого року. Важкі часи не можуть бути причиною, щоби відмовляти ратунку найнещасливішим.

ПРИЧИНА БУНТУ В ГАЙТІ.

ВАШИНГТОН, 4 січня. — Капітан маринарки Джан Крейг подав у своїм викладі перед Географічним Товариством, що спадок цін на каву був причиною розрухів на Гайті. Кава являється властивим жерелом доходів мешканців краю.

ЗГАДАЙТЕ ЇХ...

ЯК ЗІЙДЕ ВЕЧІРНЯ ЗІРКА І ВІДІБЄ СВОЄ ЗОЛОТИСТЕ СЯЙВО В ЖЕМЧУГАХ СНІГУ — ЗГАДАЙТЕ ЇХ!

ЯК СВЯТО-ВЕЧІРНЕ ПОВІТРЯ СПОВНИТЬСЯ НЕПОНЯТНОЮ СВЯТОЧНІСТЮ, МОВ НЕЗЕМСЬКИМИ ПАХОЩАМИ МІРРИ — ЗГАДАЙТЕ ЇХ!

ЯК ВАШІ ДУШІ И СЕРЦЯ ВІДЧУВАЮТЬ РІЗДВО НАЗАРЕТСЬКОЇ ДИТИНИ И ПРИКЛОНЯТЬСЯ ПЕРЕД ЇЇ МАЄСТАТОМ — ЗГАДАЙТЕ ЇХ!

ЯК ЗАСТЕЛИТЕ СТІЛ І ВНЕСЕТЕ В ХАТУ СНІП ПШЕНИЦІ И ПОЧНЕТЕ СКЛАДАТИ СОБІ СВЯТО-ВЕЧІРНІ ЩИРІ БАЖАННЯ — ЗГАДАЙТЕ ЇХ!

ЗГАДАЙТЕ ТИХ, ЩО ЛЯГЛИ В ЧОРНОЗЕМІ ПОДІЛЛЯ И ХЕРСОНЩИНИ, НА НИВАХ ПОКУТТЯ И КИЇВЩИНИ!

ТИХ, ЩО ЛЯГЛИ ЗА ВАС І ЗА ВАШИХ ДІТЕЙ...

ЗГАДАЙТЕ ЇХ...

БО ВОНИ ТУЖАТЬ ЗА СВЯТ-ВЕЧЕРОМ, ЗА ВАМИ, ЗА РІДНОЮ ХАТОЮ, ЗА СНОПОМ ПШЕНИЦІ.

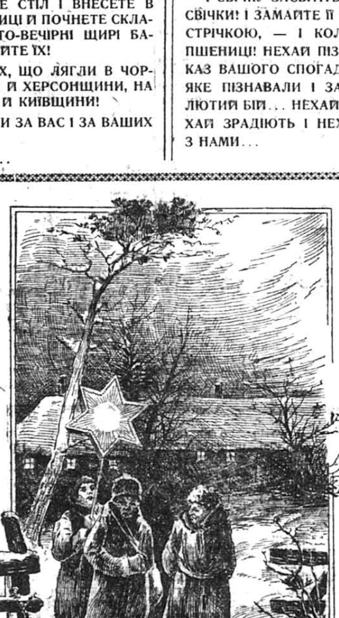
БО ВОНИ ЗЛИНУТЬ ПІД ВАШІ ВІКНА І ВРАДУЮТЬСЯ, ЯК ВИ ЗГАДАЄТЕ ЇХ...

БО ЦЕ ЇХНІЙ ЗАПОВІТ: НЕ ЗАБУТИ ЇХ, НІ ЇХНЬОГО ДІЛА...

ЗГАДАЙТЕ ЇХ — І СТРАВИ ВІДЛОЖІТЬ ЇМ, НЕХАЙ ЖДУТЬ УСЮ НІЧ НЕТКНЕНІ.

І СВІЧКУ ЗАСВІТІТЬ КРІМ РІЗДВЯНОЇ СВІЧКИ! І ЗАМАЙТЕ ЇЇ ЖОВТО-СИНЬОЮ СТРІЧКОЮ, — І КОЛОСОМ ЗОЛОТОЇ ПШЕНИЦІ! НЕХАЙ ПІЗНАЮТЬ ЦЕЙ ДОКАЗ ВАШОГО СПОГАДУ ПО ЗНАМЕНИ, ЯКЕ ПІЗНАВАЛИ І ЗА ЯКИМ ІШЛИ В ЛЮТИЙ БІЙ... НЕХАЙ ПІЗНАЮТЬ! І НЕХАЙ ЗРАДІЮТЬ І НЕХАЙ СВЯТКУЮТЬ З НАМИ...

(Новий Час).

ХРИСТОС РОДИВСЯ.

Зірка Різдвяна, зірка небесна
Вже засвітила,
Світ звеселила...
Дзвони вечірні
Несуть новину
О Божім Сину.
В рідних церковцях, в кождій хатчині
На Україні
Гомін полився,
Дух визволення
Знов пробудився...
— Христос Родився!

Горем прибита, в пута повита
Рідна землиця
Вже веселиться...
Люд України будить надії,
Воленьки мрії.
Лучами правди зірка зі сходу
Шле для народу
Гасло обнови,
Гасло любови; —
В одну родину
Вже нарід злився...
— Христос Родився!

В Рождестві Твоїм дай віднайти нам,
О, Божий Сину,
Путь всім єдину!
Дай святу правду Твою пізнати
І шанувати!
Для добра люду Вкраїни жити;
Йому служити...
Щоб рідний нарід
Вільним пишався,
Різдвом втішався,
З кайдан звільнився...
— Христос Родився!

АМЕРИКАНСЬКА ҐАЗЕТА ПРО РІЗДВО НА УКРАЇНІ.

Нюйорська газета „Івнінг Пост" принесла в вівторок дня 24. грудня, статтю про святковання Різдва ріжними національними групами в Ню Йорку. Говорить стаття про святковання Різдва серед Москалів, а відтак про Українців пише так:

The Ukrainians, too, of whom New York has not a mere few, mark their real Christmas on January 7. It is a colorful feast day to the old folk, who brought over in their carpetbags and camelback trunks the holy day customs of their homes.

They give no gifts, these people, and only the most prosperous among them decorate the Christmas tree. Instead, they cover the floor with ankle-deep straw, a reminder of the Manger, and in each corner of the room they stand a stack of wheat, atavistic tribute to the ancient pagan god of agriculture. Christmas in the Ukraine, as everywhere else, is a curious mixture of the Christian and the pagan.

Table Covered With Straw.

The Ukraine Christmas table is covered with straw, and in the center a candle stands in a loaf of bread. It is a tribute, they say, to the Christ who lights the world.

The meal, which will end with a paste of wheat, poppy-seed and honey, is laid on the table and the youngest child toddles to the window to watch for the coming of the first star of evening. When he spies it — and no cheating — he gallops back and the feast begins.

Even now there is still to come an odd performance. Before the last course is served the father dips up a spoonful of the concoction and flips it toward the ceiling. What sticks up there is an augury of the richness or poverty of harvest to come.

There are carols until early morning, and at 3 o'clock or thereabouts the family goes to church, there to remain in worship until nearly 8.

МОСКОВСЬКИЙ ТЕРОР НА УКРАЇНІ ЗРОСТАЄ

ПЕРЕВОДЯТЬ ДАЛЬШІ АРЕШТИ УКРАЇНСЬКИХ УЧЕНИХ, ПИСЬМЕННИКІВ ТА ВЗАГАЛІ НАЦІОНАЛІСТІВ. УЖЕ ПРИЗНАЧЕНА РОСПРАВА НАД С. ЄФРЕМОВИМ ТА ИНШИМИ.

БЕРЛІН (Німеччина), 4 січня. — Масові арешти Українців все більше поширюються. Останніми часами в Києві арештовано 200 Українців, а поза Києвом числять їх понад дві тисячі. Серед нових арештованих знаходиться один єпископ Української Православної Автокефальної Церкви та 30 священиків.

Судова росправа над членом Української Академії Наук, С. Єфремова, та над иншими, арештованими разом з ним, призначена на 15 січня. Серед обвинувачених, крім Єфремова, Чехівського й Ніковського, знаходяться ще: бувший довголітній секретар Української Академії Наук, відомий український учений, письменник і поет А. Кримський; учений астроном-академік професор Холодний; академік-математик Жарко; академік і директор Українського Центрального Архиву Майковський; відомий український літературний критик; письменник і публіцист Зеров та багато инших учених і письменників.

І МАДЯРЕ ТІКАЮТЬ З РОСІЇ.

БУДАПЕШТ (Угорщина), 4 січня. — Кольоністи-Мадяре, які утворили в Росії кольонію головно з полонених в часи Великої Війни, не можуть знести тяжкого політичного та економічного большевицького режиму й вирішили повернутися в Угорщину. До цього їх спонукало останнє роспорядження російського уряду про конфіскацію убогого майна кольоністів, нажитого тяжкою працею.

Угорський Червоний Хрест звертався до большевиків через інтернаціональний Хрест за дозволом організувати допомогу для переселення в Угорщину кольоністів, але большевики відмовили. Тепер кольоністи вирушають на свій власний ризк.

ТРОЦЬКИЙ ПРОРОКУЄ.

ГОВОРИТЬ ПРО НЕМИНУЧІСТЬ УПАДКУ БОЛЬШЕВИКІВ І МОЖЛИВІСТЬ ПОВОРОТУ ЦАРИЗМУ.

БЕРЛІН (Німеччина), 4 січня. — Знаменитий німецький біограф великих людей, Еміль Людвіг, мав побачення з Троцьким на Принцевих островах на Марморному морі. В довшому інтерву Троцький висловився, що упадок большевиків неминучий. Хоч тепер здається, що большевицький уряд прогресує, він у дійсности йде до занепаду. Троцький думає, що вразі сильного внутрішнього потрясення в Росії велику ролю почне грати права комуністична опозиція.

Троцький припускає навіть можливість повороту царизму в Росії, але говорить, що тепер уже не зможе правити група аристократії без участи народа, бо революція не пройде без наслідків. Ще й тепер він боїться можливости нападу на Росію білогвардейських армій на зразок Денікінської. Далі Троцький сподівається, що економічні утруднення в Европі та Америці приведуть до ще більшої кривавої війни, ніж була остання війна, але про світову революцію вже не говорить.

КРІВАВА СУТИЧКА З КОМУНІСТАМИ.

ТЕМІШВАР (Румунія), 4 січня. — Комуністи старалися зорганізувати масовий демонстраційний похід по вулицях міста, намірюючись дійти до міського ратуша. Поліція розігнала демонстрантів і арештувала 85 комуністів. Підчас сутички було поранено 10 поліціянтів та кількох учасників демонстрації.

БАРТЕЛЬ ПОВЧАЄ СВОЇХ МІНІСТРІВ.

ВАРШАВА (Польща), 4 січня. — Перший документ, який підписав новий премієр-міністер Польщі, Бартель, є повчення міністрам та державним урядникам, як поводитися в життю. Він звертає увагу на те, щоби міністри та инші урядники поменше вешталися по нічних забавових льокалях та в урядові години були в себе в канцеляріях, а не пересиджували в кавярнях.

Взагалі він домагається від державних службовців такої поведінки, щоби вона не понижувала гідности урядників. Підприємці ріжних варшавських забавових підприємств скаржаться, що вони під новий рік стратили багато гарних відвідувачів, які скаселлювали свої замовлення та резервації місць на забаву.

ПЯТИЛІТКА РВЕТЬСЯ.

МОСКВА (СССР), 4 січня. — Газета „Економіческая Жизнь" подає погані відомости про три найголовніші фронти большевицького пятилітнього пляну заведення соціялізму в Росії. Газета говорить, що тяжке становище на лісному фронті не вдається направити, не зважаючи на те, що тисячі комуністичної молоді добровільно пішли до праці над рубанням лісу. Заготовка лісу відстала на 30% від пляну.

Також добування вугля в Донецькому басейні відстає від пляну на 10%. Крім того пляновано зменшити вартість фабричних виробів на 11%, а між тим вартість вироблення ще збільшується.

Надзвичайно зле стоїть справа з тракторами, яких є „хворих" 50% на 23,000 всіх тракторів у Росії, які мають виконати плянований засів хліба. Газета нарікає на брак фаховців для орудування тракторами, для направи їх та на недостачу стацій, деб можна було трактори направляти.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За переміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ!

Святий Вечір! Скільки то милих споминів звязують старі іміґранти з тим днем. Ще сьогодня стоїть перед їх очима та ясна перша зірка, на яку вони ждали, коли були малими дітьми. Ще сьогодня мов чують скрипіт чобіт і бачать брилянтовий блеск різдвяного снігу. І стоїть перед їх очима їх мати, як порається біля кухні і як стелить стіл. І бачать образ свого батька, як несе оберемок сіна з дідухом. Яка то була тоді радість, навіть у найбіднішім домі, там на рідній землі, у рідній хаті!

І тут у прибраній вітчині нема української хати, деб родичі не намагалися перелити ті давні різдвяні почування у серця тут роджених українських дітей. І як уміють, так наповняють їх серця споминами про українську різдвяну ніч.

І таке діється всюди, де тільки живе українське племя, чи там на рідній землі, чи на Сибірі, чи в Китаю, чи в Альжирі, чи на американській півкулі. В день Різдва, на Святий Вечір, обєднується вся велика українська сімя без особливих закликів, віч, брошур, чи якої іншої пропаганди. Обєднується біля символу вічної правди і побіди добра над злом, біля Христового Різдва, як заповіту нашого власного відродження.

І як це добре, що є хоч один день в році, в якім ми намагаємось зближитися до свого ближнього без злоби в серцю, в якім стараємося бути дійсними людьми. І як це гарно, що в тім Святім Вечері є стільки чарівного, що він може мати на нас такий великий і такий благородний вплив.

Тому шануймо цей Святий Вечір по давному. Бо він вносить мир між наші ряди. І колиб таких вечорів ми мали більше, ми булиб обєднані й сильні й господарями на своїй рідній землі. І не тяжилаб над нами важка рука наїзників, ні не потребувалиб ми кидати рідної землі й шукати хліба по чужих краях.

І колиб ми шанували Святий Вечір як треба в Америці, то викинулиб з серця не одну злобу й краще жилося би нашій іміґрації, бо сильнішими булиб наші народні інституції, була би краще поставлена своя школа, не булоб церковної боротьби, процвиталиб українські бизнеси і булаб краща допомога для Рідного Краю.

Але тут замало слів, бо їх і так повторюємо з року на рік. Тут треба доброї волі, виявленої у виді діл. Тут треба мати відвагу простягнути один другому руку до спільної праці над нашою іміґрацією. Бо без тої праці не буде кому святкувати незабаром Українського Святого Вечера в Америці.

Д-р Остап Грицай.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

Традиційні свята народу мають свою чудову, обєднуючу міць. От ми, українські еміґранти, скитальці та виселенці, від довгих років далеко-далеко від Рідного Краю. Гори й ліси ділять нас від нього, широкі моря простелилися за нами, простором безмежні й далечі чужинецькі. Та проте, дорогі Земляки, хто з нас нині не припадає душею **до ніг Матери**, до пресвятого лона Рідної Землі, **нашої України єдиної**, коли ми чуємо отце: **„Христос раждається"?** Цеж різдвяний привіт українського народу. Тільки озвешся ним або почуєш його, і зараз же в тебе тепло на душі, мов від поцілунку. Якась тиха радість угортає тебе, ніби хтось добрий ласкавим пестінням пригорнув до серця. І хмурими овидами чужинецького неба, ген за морями широкими і просторами далечі безмежної, — рідне небо, ясне небо української різдвяної ночі визорюється. Мріє затишно в білих снігах українське село, горять в його хатах ясні світла **Свят-Вечора**, лунають десь колядки, і скрізь, куди й не глянеш, чарує душу — різдвяна ніч.

Свята Ніч.

Українське Різдво.

Свято Мира й Любови — як кажеться про це преґарне свято в християнському світі. І воно добре, що наш культурний світ не покинув ще святкувати памяти Христового Різдва як символу народин ідеї великої Любови. Воно добре, що течія варварського большевизму після війни не звела ще божеської постаті Христа до ролі аґітатора червоного комунізму та не зодягла його в лахман большевицького пролетара, якому не треба ні мира ні любови, тільки Ленінового талмуду тай скорострілів на ворогів компартії. Ні — культурний світ зберігає ще завжди пієтизм для віковічних релігійних святощів людства. Для нього блиск вифлеємської звізди ще завжди чудовим світлом в темряві, загравою світання над шляхом до великого визволення, полумінню вогня невміручої туги людини за красшим майбутнім. І вірить ще завжди культурний світ, що найкращі, найбільш благородні і найбільш визволюючі подвиги людства мали все і всюди як свою першу умовину, як своє найглибше жерело — **велику любов.**

„Любов піддала мені моє Слово" — каже несмертельний поет Данте устами своєї укоханої Беатріче у славнім творі „Божественна Комедія", одному з найгордіших досягнень людського духа — і немає певно ні одного великого поета й мистця в ряді творців упродовж довгих століть до сьогодні, який не повторивби тих слів за поетом Італії. Але література й мистецтво це далеко не всі области людського духа, в яких любов до вимріяного ідеалу являєть всетворчим жерелом і підоймою його здійснення. Бо й усі великі пориви реального життя, всі ті геройські подвиги, що їх довершували люде в боротьбі за красше майбутнє, всі ті подвиги, кажу, мали в душах їх найкрасших провідників як могутнє жерело — невимовно глибоку любов до наваженого собою діла.

„Любов, розпалена в наших серцях для вітчини, поведе нас, скріплюючи силу наших рук" — співали колись борці Великої Революції у Франції у строфах свого славного гимну, Марселези, і от, в огнях тої великої любови зродилася колись не тільки новітня Франція, але й новітня Европа. Але це не може бути ніяк тихо-мирна, літепла та трівожно розчислена любов дебелих душ, які, правда, люблять, **але так**, щоб не захоплюватися нею і не згоріти в неї всеціло. Це не може бути хитро поділена і тільки час до часу накликувана та виявлювана любов. Любов, що має у своїх вогнях спалити старе і двигнути нове, не сміє горіти в нас коротким соломяним вогнем, що ще скорше вгасає, ніж займається, і з якого й тільки сліду, що купочка счорнілого попелу. **Ні, дорогі Земляки, вогонь любови, в якому має родитися щось нове, визволююче і спасенне — це мусить бути вогонь як стихія, як буря і як гураґан.** Він усе наново мусить розпалюватися в наших душах, з лютттю і невмолимістю пожежі. Мусить захоплювати нас усеціло, мусить в нас самих спалювати на попіл усе старе, дебеле й перегниле, і рвати нас до діл, сміливість і велич яких ставалаб для нас самих тайною і загадкою. Бо в надзвичайні часи й душі людей мусять видвигатися поза рівень сірої буденщини, коли мають довершувати діл надзвичайної міри. Ось у народу, держава якого забезпечена від ворогів і незалежна від нікого, господарське життя наладжене і праця в областях культурної творчости уможливлена благодатю мира, може собі пересічний громадянин жити — коли вже в нього конче такий нахил — в межах буденної екзистенції, сповняючи точно і чесно свої горожанські обовязки, не вириваючись надто наперед, але й не лишаючись позаду. Прийде потреба засвідчити свій патріотизм, він засвідчить його, не гірше, як инші, але й не красше, як инші. Треба дати жертву на якусь культурну ціль, гаразд, він певно дасть, але знову так, по звичаю, не надто мало й не надто багато, далеко від усякого пориву до надзвичайного, затеж з пильною увагою на те, щоб патріотичний обовязок був сяк так, „по змозі", „по мірі сил" і по „добрій волі" сповнений. І коли такий громадянин пімре, то йому в некрольоґу напишуть певно, що він був „тихий та ревний патріот". Ба, але що вдіємо, дорогі Земляки, з такими тихими й покірно ревними патріотами тоді, коли основи держави зруйновані, коли треба видвигати їх наново? Коли народ у провалі руїни, коли скрізь треба надзвичайних жертв, коли й надзвичайне мусить ставати нечувано геройським, коли кожна одиниця в народі мусить ставати велитом визвольного хотіння, любови й самопожертви? Чи й тоді вільно нам розраховувати з літеплим спокоєм, що „те можна, а инше не можна", „тут нехай, а там ні", та дивитися на те, щоб любов до вітчини не коштувала нас, як то кажуть, забагато?

Ні, — така розрахована любов до Рідного Краю не „скріпить ніколи сили наших рук" по словам революційного гимну. Це любов слимака до своєї хатки, це плазування черепахи до своєї цілі, це навіть не робота мурашки для свойого житла. Бо в такі надзвичайні часи, які у нас тепера, кличе до вас Рідний Край:

— Горіть пожарами волі й чину!

Так. Нам треба всезаймаючого вогню великої любови, надзвичайної, **геройської любови до Рідного Краю,** коли ми хочемо довести діло визволення до оконечної мети, до рождества тої справді **Самостійної, Незалежної, Соборної Держави України, в якій не виарештовувавби нам наших діячів ніякий мерзавий Лях і ніякий жидівсько-московський хан з маскою маркситського пролетара на безсоромнім лобі.** І воно прегарно нині, в день свята Мира й Любови, сказати, що в Вас, Українці на землях вольної Америки, розгорілися величавими вогнями ті жертвенники, що їх у Вас розпалила під покровом **Вашого Обєднання геройська любов до Рідного Краю.** Подвиги Вашої жертвенности це в історії новітньої України може одні з найкрасших подвигів народу взагалі. Але і в масах найсвідомішого народу є одиниці, які не йдуть, не даються поривати великим моментам на шлях визволення. І в найкрасше здисциплінованих масах народу є ті осторонь стоячі, ті **„з хати з краю",** ті трівожні сторожі власного добра і спокою, про яких недавно перемиський **„Український Голос"** — ч. 50. з дня 15/XII. 1929 р. у статті **„Не сміє бути невтральних"** — писав між иншим: „...Люде невтральні це ті, що хребта ніякого не мають, що не вміють вам дивитися в очі, що кожному щось инше кажуть, що з кожним погоджуються; це ті, яким душа втікає до пят, коли приходиться свою думку висловлювати і заступати. Це ті, що між чужими хочуть говорити по свойому, але неминуче, силою якогось дивачного обезвладнення починають говорити по чужому; це ті, що не сміють, не зважуються, що собі не вірять, що себе за щось низше і нікчемніше, а других людей і чужу думку за щось красше і шляхетніше вважають; це ті, що їм душу розжерло трійло неволі..." А з другої сторони саме в нас, Українців, є багато тої повільности, того мрійливого спокою душі, непридатного до ніякої живої активности, що його колись то наш письменник Винниченко так схарактеризував у своїм оповіданню **„Зіна":**

„...Ви уявіть собі: я родився в степах. Ви розумієте, що то значить „в степах"? Там перш усього немає хапливости. Там люде, наприклад, їздять волами. Запряжуть у широкий поважний віз пару волів, покладуть надію на Бога і їдуть. Вони собі ступають, земля ходить круг сонця, планети творять свою путь, а чоловік лежить на возі і їде. Трохи засне, [illegible] підкусить трохи, [illegible]деться з батіжком наперед, підожде волів, крикне задумливо „гей!" і знов собі поважно піде уперед" („Твори", Відень, 1919, III, ст. 234/5). — Безперечно, такої повільности в нас, перенесеної зрештою і в кожну иншу область нашого життя, ще й сьогодні доволі. Бо колиб не вона, то нпр. наша закордонна пропаганда, яку ми ще завжди влаштовуємо темпом степових волів, малаб хіба вже час виглядати сьогодні далеко инакше, ніж це бачиться. І наші протести проти актів насильства в Польщі й на Україні, протести перед цілим культурним світом, організувалиб ми нині далеко активніше, колиб в нас якраз не це чудесно спокійне темпо степового дядька. Але час іде нестримно вперед. Такі події, як останні арештування на Україні, домагаються від нас як найенерґічнішого й можливо негайного відпору, так якже тут не запалюватися нам тою великою любовою до визвольного змагання за Рідний Край, що народжує подвиги як буря, як гураган і пожежа?

Дорогі Земляки!

Кожночасне свято Христового Різдва повинно пригадувати нам **ще й те**, що рождество великих ідей людства звязується тісно з відроджуванням, з **невпинною обновою духовости людини.** Великі, безсмертні перевороти в життю людства не булиб можливі, колиб не вставали все наново ряди тих обновлених духом людей, що всилі стати носіями нового і всилі класти основи світа красшого майбутнього. І Христос зміг стати Месією свого часу тільки тому, що Його любов до визвольної ідеї була безмежна і всежертвенна. Запалімож і ми вогонь наших душ вогнем вифлеємської зорі, полумінно всетворящої Любови, що не знає ніяких меж ні трудам, ні жертвам, і сповнені нею, берімося з непереможним хотінням за все, чого домагається від нас судьба Рідного Краю. Тоді чистими устами поцілуємо брат-брата і чистими душами проспіваємо з прадідним святом у власній хаті:

— Христос раждається.

ЖЕЛАННЯ ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО ПЕРЕСИЛАЄ ВСІМ ЧЛЕНАМ І ЧЛЕНКИННЯМ У. Н. СОЮЗА

Головний Уряд У. Н. Союза.

ОВЕЧКА.

(Словацьке народнє оповідання).

— Гей Степанку, Степане!

Маленький мандрівник, із батьковою палицею, оглядається. Йому здається, наче вдруге вже хтось кликав його. Пристанув на хвильку тай справді — ген там на самій горі світиться щось наче неньчина хустина. Так справді, це її голова.

Вона здоганяє його.

— Що то вони ще хочуть від мене — думає Степан, стягає брови, тому що ненька здержує його.

Иде напроти неї і вмить мати біля нього. Задихана, лише в хатній одежі. Стає.

— Я мусіла здоганяти тебе, — каже вона задихаючись — татуньо сварить на мене, що я пустила тебе натще. Ти міг би забутися, каже тато, та зїсти трохи мяса, у дядька. Ось маєш хліб і два шматки сира. Коли вечером вернешся, попоїмо собі. Дістанеш запіканки з медом (горівка з медом), оплатки, тернівки тай тісточок, скільки сам схочеш — одначе кажу тобі, памятай про твою душу, не їдж у дядька мяса! Це тебе! в Святий Вечір лише чорт спокусив!

— Та мені вже дома татуньо говорили тесаме, а я-ж маю розум — відповів Степан поважно. — Вже я видержу один день, попощу. Зате буде добра вечера.

— Тато каже, ти ще не згрішив би, коли зїш шматок хліба. Таму зїдж його на дорозі, щоби тобі не зробилося зле. Ось маєш. Також уважай, не поваляй собі по дорозі нової галени (словацька опанча). Весь час іди дорогою, хай тобі не впаде до голови скорочувати собі дорогу через гори!

— Абож то я дурний Івась? — озвався хлопець неспокійно. Він не взяв ані хліба, ні сира. Колиж побачив, що мати лише в хатній одежині, в коротких рукавах, із яких визирали голі, геть посинілі рамена, сказав лагідно:

— Навіщо то було бігти за мною в повстяних папучах? Повнісенько в них снігу, тепер вам певно зимно?

— Мені не зимно — сказала мати та знову хотіла йому встромити хліб і сир.

— Таки візьми, бо татуньо будуть сваритися!

Степан узяв, щоби вже не задержуватися тай пустився в дорогу. Одно одному сказало: Дай Боже щастя, хлопець зійшов на діл, а мати побігла назад до дому.

— Вони гадають, що я ще дитинка — фільософував десятилітній Степан. — Я вже можу стриматися від їдження.

Загорнув хліб і сир у згрібне полотно, що його мав під пахою, та сміявся в душі на згадку, як то батько дивуватиметься, коли він, Степан, прийде назад додому, вийме хліб і сир та скаже, що постив цілий день.

Очі хлопчини засвітилися. Як він радів цією далекою дорогою.

Ще в жнива його хресний батько Степан Годул обіцяв йому гарну, молоденьку овечку. Недавно казав переказати йому, що може забрати собі її на Святий Вечір, він уже приготовив її для нього. Дядько Годул пас вівці в пана в Соболині, а не мав дітей. Він любив Степана, тому так частенько давав йому ріжні дарунки. Радо взяв би хлопця до себе, одначе Степанів батько, Тома Праженка, не хотів позволити, хоч мав семеро дітей, наче соколят. Степан був другий з ряду.

Пастух Годул тримав до хресту троє дітей Праженка. Потім Праженка, з любови до своєї жінки, яка була католичка, перейшов з дітьми з лютеранської віри на католицьку. Для тих дітей, що пізнійше прийшли на світ, узяв собі іншого кума, католика. Тоді вже прийшов кінець приязни. Праженка, як і ялося, держався нової віри, його боліло дуже, що Годул не міг йому простити цього, що він перейшов на іншу віру. То-то було насміхів і докорів! Спокійний, боязкий Праженка вже тому не міг видержати в Соболині. Вимовив громаді та дістав місце громадського пастуха в Турані, гень вище в верховині.

Там часом навідався до нього кум Годул. Приносив кожен раз свому любимцеві Степанові якийсь дарунок, одначе не міг здержатися, щоби не вразити старого приятеля якимсь словом.

— Кождий дістане, що йому належиться, куме! Ти також колись мусиш умерти, так як і я! — Це була ціла мудрість Праженки, якою старався оборонити перед Годулевою напастю. Та в душі все більше сердився на старого приятеля, який не хотів дати спокою його вірі та допікав йому.

Годул не був розумніший, і так склалося, що Праженка став інакше боронитися:

— Коли ти, куме, раз-у-раз завзявся допікати мені, то я мушу тобі — хоч як воно прикро мені — заборонити приходити до мене!

Годул зараз зібрався тай пішов. Не сказав навіть „Бувай здоров", оглянувся лише з жалем за Степаном, що мав його імя.

З того часу туранський громадський пастух і панський пастух із Соболина були дуже лихі на себе. Минулого року перед Різдвом довідався Праженка припадково, що Годулові в тижні померла жінка. Це його вразило і коли він плів кошики для квочок — з такої роботи жив він зимою — раз-у-раз мусів утирати сльози. Плакала також його жінка, хоч за життя не дуже любила Годулиху.

— Я католик — фільософував Праженка та підходив помало до скрині, де була його святочна одежа. Надягнув „галену" (опанчу), на голову взяв ширококрисий капелюх, взяв палицю, а коли вже був готов, станув біля вікна, підпер бороду лівою рукою та говорив:

— Я католик і мав би з ним перепроситися! А що буде, коли він потім іще скаже, що я за ним уганяв і знову зачнеться по старому?

Коли він так стояв нерішучо, жінка вгадала все та радила йому:

— Знаєш що, Томо? Він так любить нашого Степана! Пішлемо Степанка, щоби Господь Бог потішив його!

Це була розумна думка! Праженка глянув на жінку таксамо вдячно, як тоді, коли вона була ще молодою дівчиною та обіцяла йому не вийти за іншого. Лише тоді мав він трохи інакші очі, темніші та ясніші. І Праженчиха зараз обмила Степанка, вичесала та надягла йому на голову капелюх старшого брата, Томи. Хлопчина не чувся на радощах, що знову побачить хресного батька Годула.

Праженка проводив хлопця аж недалеко Соболина, сказав йому, що й як має робити. Колиж хлопець зник у Годулиній хаті, Праженка завернув і йшов як міг скоро назад у своє село. Наче боявся, що Годул вийде з хати й стане насміхатися з нього, що він за ним, лютеранцем, бігає.

Під вечір хлопець вернувся. Насамперед показав, що то йому понадавав хресний батько, а потім став оповідати, що Годул підвів його трохи та казав поздоровити всіх. Просив також, щоби навідатися до нього. Зрештою нічого такого не говорив.

Минув цілий рік. Степан був уже кілька разів у хресного батька, одначе старі приятелі, Годул і Праженка, досі не перепросилися. Коли сьогодні Степанко вибрався в дорогу, щоби забрати обіцяну овечку, батько наказував його кілька разів:

— Колиб хресний батько зачав щось про віру, то ти відповідж йому лише: Я ще дитина, хресний тату".

Пастух Праженка любив думати. Він думав, що на такі слова Годул спамятається та не робитиме прикрости діточій душі.

— Гарний день сьогодні. Навіть не холодно! — подумав Степанко та поскакав весело, коли вдолі перед собою побачив соболинську вежу.

Коли так глядів туди, подумав собі:

— Тяжко сказати, котра вежа краща, наша чи соболинська. Колиб я був соболинським графом, я знав би що зробити! Я сказав би так само гарно перебудувати нашу та лютеранську церкву. Тоді вже хресний тато Годул і мій батько не могли би сперечатися.

І він поскакав далі, розглядався на всі боки та подумав собі:

— Який то світ здається великий, коли все довкола таке біле. Я повинен би йти простісенько через гору, щоби бути в Соболині якої пів години скорше. Снігу нема так дуже богато, не сягає мені навіть до половини чобіт.

Хотів надолужити дороги, тому пустився скорше. За чверть години станув перед хатою панського пастуха. Це була перша хата в селі. Коли побачив у вікні голову хресного батька, усміхнувся. Потім затягнув галену на плечі, обтріпав чобіт до чобота та відчинив двері.

— Слава Ісу Христу! — поздоровив весело та зняв капелюх із голови.

— Татуньо та мамуня поздоровляють вас і бажають щасливих і веселих свят. Я прийшов забрати собі овечку. тут маю хустку для овечки.

— Як ся маєш, Степанку! — подякував Годул. — Я радий, що ти прийшов. А що там твої дома?

— Вони все мають роботу — відповів хлопець і сів на лавці при столі.

— Бараболі геть усі поисувалися, мусимо їх скоро викраювати та скоро їсти. Татуньо відгородили вже в хаті для овечки.

Хлопець розглядався довкола.

Хресний батько розумів. Підсміхаючись вийшов на двір і за хвилину вернувся із овечкою на руках. Пустив її в хаті на землю. Була білесенька, а на шиї на червоній стяжці мала дзвіночок, що дзвонив за кождим рухом.

— Йой, яка гарна! — скрикнув хлопець майже набожно і з радости затих на хвилю. Потім узяв овечку на руки, вкляк на землю, тримав голівку овечки в руках і не міг натішитися.

— Я ще ніколи не бачив такої гарної овечки. Яка чистенька її вовна, який червоненький ротик, а які бурі оченята!

Годул радів утіхою хлопчини. Його поморщене й понуре лице прояснилося. Він озвався:

— Бачиш, Степанку, ти міг би на свята лишитися тут у мене. Дома й так тебе не потребують. Та батько не позволив би, бо я зробив би з тебе лютеранця, правда?

Степанко збентежився трохи, погладив овечку та сказав ті слова, що їх його навчили: „Я ще дитина, хресні татуню!" А сам від себе додав: „Я вас дуже люблю, але мушу йти додому, щоби ми на святу вечерю були разом".

— Ну, то я тебе не буду задержувати, — сказав Годул лагідно, дам тобі дещо зїсти тай можеш іти, щоби ти вернувся до дому завидка. Скажи там дома, що я цього року матиму такі самі сумні свята, як і тамтого року.

Степанко спочутливо похилив голову. Він пригадав собі, що минулого року перед Різдвом хресному батькові померла жінка-мамуня, а цього року він мусить таксамо сам один проводити Різдво сам один.

Годул отворив скриню, взяв кілька яблок, кілька горіхів і трохи меду.

— Бачиш, я приготовив оце для тебе! — сказав хресний батько тай взяв іще щось загорнене в папір.

— Ось тут я зробив для ваших малих дітей вертеп, а оце я вирізав люльку для Томи. Даш її батькові та скажеш йому, хай викине стару люль-

(Закінчення на стороні 3-ій).

З НАГОДИ СВЯТА РІЗДВА ХРИСТОВОГО ЖЕЛАЄ ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ „СВОБОДИ" ВСЬОГО ДОБРА

Редакція і Адміністрація Видавництва „Свобода".

ПОШУКУЄМО 20 УКРАЇНЦІВ З $100.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ТРЕНТОН, НЮ ДЖЕРЗИ, ПЕРЕСИЛАЮЧИ $100 НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ, ПИШЕ:

ГАРНО СВЯТКУВАЛИ МИ ЦЬОГОРІЧНІ ЛИСТОПАДОВІ ДНІ. А СВЯТКУЮЧИ НЕ МОГЛИ ЗАБУТИ ЗА ТИХ, ЩО СТАНУЛИ В ОБОРОНІ НАШОЇ ДЕРЖАВНОСТИ, СЕБТО ЗА НАШИХ ІНВАЛІДІВ. ВСІ МИ ВІДЧУЛИ, ЩО МИ, АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ, НАЙКРАЩЕ ВШАНУЄМО НАШИХ ГЕРОЇВ, КОЛИ СВОЇМИ ЖЕРТВАМИ ПОБУДУЄМО ЗАХИСТ ДЛЯ ТИХ КАЛІК, ЯКІ ГОЯТЬ РАНИ, ЩО ЇХ ОДЕРЖАЛИ В БОРОТЬБІ З НАШИМИ ВОРОГАМИ.

А ТАКИМ ЗАХИСТОМ БУДЕ ДІМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ, ПОБУДОВАНИЙ ЖЕРТВЕННІСТЮ І БЛАГОРОДНІСТЮ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

В НАДІЇ, ЩО УКРАЇНСЬКА ІМІГРАЦІЯ ЗРОЗУМІЄ ЦЕ ВЕЛИКЕ ДІЛО ТА ЩО ЗНАЙДЕМО ВЖЕ В ТИХ ДНЯХ БРАКУЮЧИХ ЩЕ 20 СТОДОЛЯРОВИХ ЖЕРТВОДАВЦІВ, ПЕРЕСИЛАЄМО НАШУ ЖЕРТВУ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. Box 411, Philadelphia, Pa

Юрій Федькович.

КОЛЯДА.

Блудило хлопців, сімсот молодців,
Сімсот молодців, все колядовців,
Та й приблудили до господаря,
До господаря, до пана...
В него-ж подвіре сріблом леліє,
А в його дворі два, три королі:
Той перший король—сонечко з раю,
А другий король—князь-місяць з гаю,
А третий король—дощик у маю.
Перший королю, чим ся похвалиш,
Чим ся похвалиш, чим нас обдариш?
Гой знаю, знаю, чим ся похвалю:
Та як я зійду в неділю рано,
Всі ся церковці поотворяють,
Всі ся світичі позажигають,
Всі добрі люде до церкви підуть,
А з церкви йдучи — колядуючи.
Другий королю, чим ся похвалиш,
Чим ся похвалиш, чим нас обдариш?
Гой знаю, знаю, чим ся похвалю:
Та як я зійду з вечера пізно,
З вечера пізно, на небі звіздно,
Урадується гість у дорозі,
Гість у дорозі, коники в возі,
Третий королю, чим ся похвалиш,
Чим ся похвалиш, чим нас обдариш?
Гой знаю, знаю, чим ся похвалю:
Та як я спаду три рази в маю,
Урадуються гори й долини,
Гори й долини, всі полонини.
А за сим словом тобі ся клоним,
Тобі ся клоним: будь, газдо, здоров!
І сам собою і з дружиною,
І з дружиною і з челядкою,
І з челядкою і з худібкою,
І з худібкою і з рогатою,
І з милим чадом і з святим Ладом
Від нині на рік, від року по вік!
І з поля полом і в дому миром,
На стайни воли, на поли лани,
А на тих ланах пшениця в кланях,
В коромі зерно, а в дворі мирно,
В коморі грішно, а в дворі втішно,
В городі зело, в хаті весело,
В городі зілля, в хаті весілля!

Вінчуємо! вінчуємо вас, пане господар, з святим божеством, з божим рождеством! Сі свята мирно опровадити, а других щасливо діждати даруй Боже!

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ ЖЕЛАНЬ НА РІДНИЙ КРАЙ.

Озон Парк, Н. Й. — Микола Костів $5 на бойовий фонд.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

ПОЧАТКИ РІЗДВЯНИХ ЗВИЧАЇВ.

Після 354-го року, коли папа **Ліборій** святкував у Римі вперше Різдво Христове, поширилося небаром те нове свято скоро по країнах **північної та східної Европи.**

Одначе европейські народи мали і свої **поганські свята,** які здавен давна святкували з нагоди зимового вирівнання дня з ніччю — святкували це свято весело та торжественно. Вже **старинні Римляни** святкували свої Сатурналії 17-го грудня, дня 22 грудня припадало **ґерманське свято** Юля, а культ **перського** божка Мітраса, якого уродини святкували 25-го грудня, належав аж до 354 року до державної релігії тодішнього римського цісарства.

Тому й нічого дивного, що богато звичаїв із тих поганських часів перейшло — і то всюди — до різдвяних звичаїв. Сліди їх бачимо в ріжних забавах і забобонах, звязаних із цілим святочним часом, а також у святочних стравах.

Святочна **риба,** головнож короп, знані передовсім у Німців, Анґлійців, Данців, Скандинавців і т. д., є правдоподібно памяткою з поганських часів, бо короп був рибою, присвяченою ґерманській богині Фреї. Голова дикого кабана, звіряти головно любого ґерманському божкові Фрейрові, якого складали в жертві підчас свят „Юля", що тревали 12 ночей, ще й сьогодні є ласощами підчас Святої Вечері. Подібно є й з іншими традиційними стравами, нпр. з індиком, гускою, бажантом і т. д., яких їдять на Святу Вечерю Німці. Данці, Анґлійці і т. д. Ще більше ніж мясо вказує **печиво** на деякий звязок із поганськими звичаями. Торкається це нпр. тісточок, що їх печуть у північних країнах Европи, у формі ріжних **звірят,** присвячених і жертвованих ґерманським божкам. У **Швеції** печуть білий хліб із витисненим визерунком дикого кабана або барана наверха. Німецький колач, кажуть Німці, пригадує Ісуса в пеленках. **Медяники** зявляються вже в 1300 році в літописах міста Норимберґії. Кажуть, що їх придумали черці. Спочатку випікали медяники в формі поганських божків або присвячених їм звірят, пізніше зображали вони визерунки святих, славних сучасних людей, види міст, будинків і т. д. Славні медяники фабрикували також міста: Торж, Мец, Кольонія, Штрасбурґ, Ульм, Базель.

Майже в усіх народів до святочних страв зачисляється і **яблока.** У Ґерманів яблоко, символ молодости і відродження, присвячене богині **Ідуні,** відгравало колись важну ролю підчас зимових свят „Юля", а **горіх** (ліскoвий) був святим овочем божка Тора. У християнській релігії яблоко було символом упадку прародичів людства. Колиж народився Ісус, то спас людей від первородного гріху — і Церква саме в тому дусі пояснювала звязок яблока із святкуванням Різдва Христового.

Вертеп відомий був уже в 330. році в християнському світі. **Ялинка** є пізніша походженням, початок її виводять мабуть із Альзасії. Хоч, щоправда, славний мандрівник Марко Польо каже, що бачив обвішане ріжними чічками й освічене свічечками деревце — у Китайців.

Із Святим Вечером лучать усі християнські народи богато леґенд і містичних звичаїв, ворожб про будучину, врожай, погоду.

Звичай дарувати собі взаїмно дарунки на Свят Вечір походить від римських **Сатурналій,** що разом із римською культурою приняли ріжні християнські народи.

РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ В РІЖНИХ НАРОДІВ.

В Анґлії ялинку знають уже майже сто літ. Одначе вона там інакша, ніж в інших народів. А саме невеличке деревце мандрує з рук до рук, а кождий зриває собі з нього якийсь дарунок. Другим звичаєм є галузка омели під стелею. Кожду жінку, чи молоду чи стару, вільно цілувати кожному, коли вона стане під галузкою омели. На Різдво (вже наперед на кілька тижнів) замовляють кімнати по готелях, щоби відсвяткувати Різдво.

В Швайцарії трохи інакше. По домах бувають освічені ялинки. Діточі балі, начинювана печеня з індика, плємпудинґ. У Різдво Швайцарія залита чужинцями, найбільше Анґлійцями.

Франція, Париж у Різдво це наче великий забавовий майдан. На бульварах буди продають великий крам, а далі вози „мандрівних людей", музика, каруселі, гойданки. В інтернаціональних готелях видно й ялинки, Парижани на Свят Вечір пересиджують по театрах, кабаретах, ревіях. Платять два рази більші ціни, ніж звичайно. Так до 12-ої години опівночі, а в 1-ій годині починається пир: ревельон. Пирують до ранку. Братаються, не жаліють грошей, ллється сект. А вранці можна бачити, як із возів висідають змучені люди, з величезними ляльками на руках, у пестрих шапках, у руці бляшана трубка. Так, бавляться, одначе годі знати, що це все має спільного із Святим Вечером.

А в Італії? Італійські діти не знають різдвяних дарунків. Вони на Різдво ставлять собі вертеп, глиняні або папендеклеві фіґурки, а великою втіхою для дітей є, що можуть їсти разом із дорослими. Дрібні дарунки приносить їм щойно **6-го січня стара чарівниця Бесана.**

У Швеції й Німеччині в Різдво найважнішою є ялинка. Різдвяні дарунки знають у Німеччині щойно від 1000-го року. В Швеції дочка, зодягнена оригінально по народньому, передає матері святочне печиво.

На **Мадярщині** викидають злим духам останки Святої Вечері у криницю, в **Тиролі** в горіючий вогонь, в **Швеції** ставлять чортові горнець пшоняної каші, меду або шматок святочного печива, щоби не хотів шкодити. В Німеччині, Швеції, Бельгії і т. д. обстукують, обтрясають або поливають помиями з святої вечері дерева, щоби добре родили. В деяких сторонах Німеччини, Анґлії, Швеції, Італії й Еспанії уладжують походи зі смолоскипами, у Свят Вечір ставлять у вікнах запалені свічки або палять на огнищі спеціяльно оброблені колоди дерева. Це певно відгомін давнього **культу вогню** з поганських часів. Поганського походження є теж замасковані походи ріжних народів.

Юрій Дараган.

НЕПЕРЕМОЖНІСТЬ.

Ні, не звязати гордого вірла,
Вже не задушити буйного зерна!...
З радісним приплибом нових поколінь
Все чорніша й більша наша грізна тінь.

Ми творили чудо, втілювали мить,
І по селах діти співали „Заповіт"...
Хто, ну, хто нам вирве з серця буйний [гнів,
Що вогнем пожежі край мій запалив?

Хто зухвалий скаже нам, що нас нема,
Коли янгол помсти нам пісні співа,
Коли янгол смерти, гніву й перемог,
Коли з нами разом наш старезний [бог?...

Коливали коні шиї та їздців
І степовий вітер у дротах свистів,
А серця шалені жевріли вогнем:
„Або перемога, або всі помрем"...

Ні, ми невмірущі на багато літ,
Бож по селах діти співали „Заповіт"...
Діти, вільні діти, в руки вам стерно!...
Не згниє, не згине, проросте зерно.

(Докінчення зі ст 2-гої).

ОВЕЧКА.

ку, тую, що вже кілька літ має від мене та хай курить із отсеї!

— Добре, я полагоджу це все! — сказав хлопець і похнюпив очі до землі. — Але, дорогі хресні татуню, чи вам не буде тужно, коли на Святий Вечір останете самі?

— Та буде тужно! — зітхнув Годул.

— А не могли би ви нині зайти до нас?

— Може тобі батько говорив щось? — спитав Годул мерщій і зачервонівся, а при цьому глянув допитливо хлопцеві в лице.

— Татуньо мені нічого не говорили, — сказав хлопець нерішучо.

— Годі, любий хлопче, годі! — відповів хресний батько з гіркою усмішкою. Взяв із шуфляди бохонятко та мід, поклав на стіл, витягнув із кишені ножичок і силував хлопця їсти:

— Мусиш спішитися, сказав — дорога погана, впали великі сніги!

— Ах, хресні татуню, мені зовсім не хочеться їсти. Он у хустині маю ще шматок хліба та сир.

— Та чейже візьмеш від мене шматок хліба? — сказав Годул, а в словах цих чути було докір. Степан чув це, сів і взявся їсти хліб і мід. Та як хотів лише проковтнути перший шматок і глянув на хресного батька, поплили йому сльози з очей і він розплакався.

— Що з тобою? Чого плачеш? — спитав наляканий Годул.

— Бо батько боялися, що ви спокусите мене їсти мясо, а ви даете мені лише хліб і мід! — плакав хлопець і не здогадуючися, що зрадив щось, чого не повинен був сказати.

— Так, так! — сказав Годул сумно та став скоро ходити по хаті сюди й туди, так що його деревляні черевики голосно тарахкали. По хвилі вспокоївся.

— Ну, нічого! — сказав усміхаючись на силу. — Завиниж твою овечку й усе, що на столі та вже спішися, щоби дома не журилися тобою. Чекай, я тобі її обгорну.

Хлопець обтер собі очі рукою, розложив згрібне полотно та взяв овечку, що схована була в куті. Тимчасом Годул запакував вертеп, люльку, мід, яблока та горіхи в одну половину полотна, а в другу ягня, так що йому з полотна визирала лише голова.

— Бувай здоров, — сказав хресний батько, коли Степан на пращання поцілував його в руку. Нині забув сказати побажання. Навіть перед хату не провожав хлопця. Хлопчина пригорнув овечку до себе та пішов.

— Це дивне, — думав він, коли ввійшов трохи дороги — що хресний батько такий впертий, алеж бо й мої татуньо мало що інакші.

Зітхнув, але зараз пригадав собі овечку, відхилив трохи „галену", побачив очі ягнятка тай зрадів. — Тепер житимеш у загороді в нашій хаті — говорив до овечки. — До весни підростеш, а потім я з татуньом пастиму тебе на пасовищі. Чекай, то-то матимеш добрі часи! Вже я тебе доглядатиму!

Степанко стиснув „галену" ще кріпше, щоби ягнятковї не було холодно, потім глянув на небо. — Та ось уже небаром стемніється — подумав він. — Може бути тепер щойно третя година! Побіжу радше стежкою через гору, то скорше буду дома. Коби то я був уже в хаті, то-то вони цікаві будуть, що я приніс!

Хлопець рішився йти коротшою дорогою. Завернув кілька кроків, до тієї дороги, що нею все ходив літом. Там камінці не були втоптані. одначе з того хлопець не робив собі нічого. Коли вже ішов може з пів години, прийшло йому нараз до голови, чи справді хресний батько дав люльку для тата: мусить побачити, чи є вона там у хустці.

Він пристанув, виняв обережно хустину, прикучнув, розстелив старанно „галену" та розвивав помало хустку на колінах. Овечка вихилила цілу голівку, а Степанко знову всміхнувся до неї щасливо. Шукає люльки.

— Ось вона! а то я радий!

В тій же хвилині, хто цього був би сподівався, овечка нараз зривається та біжить снігом, а дзвіночок на шиї лише: дзінь-дзінь...

Зі страху Степанко лишає яблока, люльку, навіть вертеп із полотном на снігу.

— Ісусеньку! — скрикнув він, а в очах показалися сльози. — Що я тепер пічну?

Зірвався та шукає всього в снігу: лишилося лише кілька горіхів. Нічого не поможе; мусить бігти за овечкою!

Хустку держить у руках і біжить що сили. Не бачить, що сніг йому по коліна, що „галену" тягне за собою. Щастя, що ще бачить овечку. Вже він зловить її! Та вона бідненька перестудиться!

Тепер завернув на право. — Куди біжиш, дурна, дурненька! Нам не туди дорога! — кричить хлопчина що сили. Та ягнятко не чує його, біжить далі, а хлопець плаче-голосить: „То-то нещастя! то-то біда!"

Біжить за овечкою, але так тяжко бігти. Степанкові ноги западаються в снігу, а вже так темно, що біле ягнятко йому перед очима розпливається з снігом.

Вкінці овечка зупиняється. Степанко скрикнув із радости. Тепер напевно зловить її. Але вже крайна пора!

Коли вже він був від ягнятп ледви кілька кроків, воно знову пустилося втікати. Тепер, слава Богу, простісенько. Тай вже не біжить так скоро. Може вже не може. І Степанкові ноги наче оловяні, тяжкі. З трудом витягає їх із снігу, в голові пече його й шумить, великі гори такі височезні, білі примари ворушаться довкола.

Ягнятко вже так близько, що лише руку простягнути по нього. Нахиляється, вже має його! Що з того, що хустка паде йому з руки, що западається глибоко в снігу, що він у ньому по пояс. Рученята піднімають ягнятко вгору, пригортають до горячих уст, а вони шепчуть наче в сні: „Маю тебе, ти збиточнику, ти, ти!"

Вії примкнулися і Степан став нараз такий тяжкий та великий, що ноги не всилі вдержати тіла. Він западається в снігу. Ягнятко служить йому за подушку...

У воздусі чути, як хтось кличе: „Степане!" раз і другий, жалісно: „Степане!"

Одначе хлопець не чує. Він у Вифлеємі, де Ісус народився. Так, тут цілком наче в туранській церкві. Над престолом вимальоване Різдво Христове. Посередині стайні старенькі ясла, а в них усміхнений Ісусик. А над ним нахилилася Матінка Божа із святим Йосифом і так богато людей стоїть довкола — що вони всі хочуть?

Кожен приніс Ісусикові якийсь дарунок, кожен кланяється йому. Останній стоїть Степанко, піднімає овечку вгору та шепоче боязко:

„Приношу Тобі овечку, малий мій Ісусику. Бачиш, я сам дістав її від мого хресного батька Годула! Глянь, яка вона гарна! біленька!

* * *

Коли Степанко пішов, Годула навістили сумні думки. Щоби їх прогнати, взяв сопілку, що стояла біля ліжка та став грати колядку.

Одначе з пастирської сопілки замісць радісних звуків колядки виходили такі сумні, наче він співав „Сирітки".

Старий пастух відчув це, поклав сопілку набік, зложив руки навхрест на плечах, ходив по хаті сюди й туди та в дусі говорив із своїм приятелем Праженкою:

— Ах, Томо, хто по тобі був би сподівався того, коли ми ще молодими хлопцями на пасовищі вигравали на сопілці! Нераз у неділю пас я твою худобу, щоби ти міг побалакати собі з твоєю дівчиною! Як ти плакав, як мене взяли до війська. А як ти тішився, коли я вернувся здоров! І ти, старий друже, забув це все — забув, що моя жінка Степанка так як би виховала, а тепер боїшся оставити хлопця в мене на кілька днів? Може гадаєш, що я сказав би дитині, що ти зле зробив, коли не хочеш умирати в тій вірі, в якій тебе виховали батьки?

Годулеве лице нахмарилося, а затиснені уста шептали з болем:

— Аж до того мусіло дійти з нами, що він, на мої справедливі докори, показав мені двері!

Потер рукою по чолі, підійшов до вікна та глянув на сніжні гори.

— Що це бродить там по снігу? — здивувався він коли побачив якусь точку, що ворушилася на горі. Годі розпізнати, чи це людина чи звірина. Нараз серце його забилося сильніше:

— Матінко Божа, може це хлопець! — впало йому на думку. — Може бути, що нерозумна дитина хотіла скоротити собі дорогу, а я старий дурень, пустив його та не наказав!

Годул із розпуки заломив руки, мерщій скинув із ніг деревляні ходаки, надягнув чоботи, схопив капелюх і „галену" та прожогом кинувся з хати.

Гарний образець! Майже не хочеться вірити, що в такій малій хатині вміститься стільки щасливих людей.

При столі сидить Годул із Праженкою, обнялися. По другому боці лавки сидить Праженчиха, на колінах у неї напіврозягнений Степанко, а довкола сидить іще пятеро дітей. Найстарший син Тома приліплює трох царів, що їх малі діти відірвали з вертепу. Праженка показує Годулеві стару, обкушену люльку та розповідає, як то він перед святами чистив окуття. А при цьому все згадували ті добрі часи, коли ще оба приятелювали. А цей підсунув йому нову люльку та каже привітно:

— Брате, приятелю, задля цього хлопчини прощаю тобі, що ти перейшов на иншу віру. Ось моя рука!

Праженка стискає вдячно руку та каже дріжучим голосом:

— А я — я поручаю тобі його, Степана. — Степане! — обертається він до хлопця — по святах підеш до хресного батька тай можеш уже остати в нього. Пастимеш із ним худобу, поважатимеш його наче батька, розумієш? Не забудь ніколи, що він уратував тобі життя!

Хлопець усміхався вдоволено, поклав маківник на бік, і зісунувся мамі з колін. Не пізнати було по ньому, що дві години тому лежав непритомний в снігу.

Інші діти порозсідалися на землі та товкли батьковою палицею горіхи. В завзятті зачіплять часом у неживу овечку, що лежить під ліжком, дзвіночок задзвонить тихенько. Степанко поглядає на неживу овечку без смутку, без зітхання.

Він добре знає, кому він приніс у жертві овечку в Вифлеємі!...

А тиха різдвяна ніч лягла на сніжні гори.

Із словацького переклав Е. Л.

Суддя: Чому ви побили того чоловіка?

Обвинувачений: Я питав його тричі про дорогу, а він не відповідав. Вкінці я, знетерпеливлений, вдарив його.

Суддя: Алеж він глухонімий!

Обвинувачений: То чому відразу не сказав цього?

РІЗДВО В ЛАПЛЯНДІЇ.

На північ від полярного круга, в шведській пустині, святкують Лапляндці, Фіни та Шведи Різдво. Шведське Різдво. Тижнями вже чути поздоровлення „щасливого Різдва", наче біла стяжка в найтемнішу пору року. Час Різдва, що в ньому сонце появляється за дня на годину та не підіймається на овид, тільки повзе, заливає сніг яркою червінню та надає країні невисловленої краси. Потім світить сонце осліплююче-біло, зявляються зорі.

А коло головної місцевости Лапляндії, Кіруни, „скарбниці Швеції" світяться крицеві гори наче зачаровані. Тисячі електричних ламп світять усю ніч і кидають світло, наче орнаменти на білі верхи. Понад озером попід гори вються електричні поізди, наче шнурки перел, лискучим снігом. На вулицях Кіруни блистять „недільні виставові вікна" та приманюють Лапляндців із усіх усюдів. Кірунці живуть у великих вілях, тому в них виставових вікон чимало. Книгарні з шістьома вікнами: образи, книжки, кольонська вода, радіові прилади, льорнети Герца! Та богато вікон не проглянеш, бо закривають їх велитенські ледяні скапи. Лапляндці похожають улицями в нових кожухах. Бо не тільки шведська Кіруна богата, також Лапляндці мають гроші. Рени розмножилися дуже, ціни на мясо зросли, а вчасна студінь змусила різати та продавати реняче мясо в великих скількостях. На торговиці Кіруни стоять запряжені в рени сани, подібні до вікінґських човнів. У санях добро Лапляндців. Ці звірята не знаходять уже поживи в високих горах, тому сходять на долину у ліси. Та богаті кочівничі Лапляндці, що мають богато ренів, святкують шведське „юльотан" (різдвяне ранішнє богослуження) так, що виїжджають саньми на милі далеко, часто на богато днів. У санях, крізь мороз і темряву, з дзеленькотом дзвіночків і при світлі смолоскипів ідуть до церкви. Закутані в вовчі кожухи стежать заспаними очима за смолоскипами, що миготять у далі. Така студінь, що мерзне живе срібло. Поміж дзеленькіт дзвіночків пробивається голос снігової курки. Чути свист лещет (скі). Тихо та звинно мчиться Лапляндець на лещетах; він не боїться студіні. Кожух зверха й кожух з середини. Він має тільки одного ворога: вовка. По снігу повзе чорний мотузок, череда ревів; вона шумить неначе море.

Там у долі Торнське озеро, озеро північного сонця: тягнеться 70 миль. Хоч є 42 степені морозу, воно ще подекуди незамерзле. Коли в липні осяє його північне сонце, то це найкраща ціль туристів. Неподалеки невеличкий цвинтар залізничників. Люди, що серед найбільших невгодин побудували через гори найдальше на північ висунену залізницю, а які вже не надавалися для ніякого іншого світа. На двох хрестах є дівочі імена „Карін" і „Анна Норвежська", дівчат відомих лише по імени. Та це було колись, а залізниця вже готова.

Дзеленькіт дзвіночків усипляє. Лише одно не дає заснути: холод. Наче біла пожежа мчиться сніг ледоватим воздухом, „островом мерців", на якому Лапляндці хоронять своїх „літніх трупів". Північне літо! Коли сонце не заходить, тоді ясніють яскраво-червоні шапки Лапляндців у ясній зелені беріз. Дзвіночки дзвонять, зявляється чимраз більше смолоскипів. Вітер приносить голос церковних дзвонів. Санки мчаться ще скорше — ось ясніє церква. Тепло приманливе. Огні горять то тут то там. При огні варять каву. Люди спішать — угорі на небі всміхається Полярна Зоря.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Річні збори Братства св. Андрія Первозванного, від. 66 У. Н. Союза, відбулися 28 грудня, 1929, в годині 8-ій вечером, під ч. 404 E. 67 St. в St. John Nepomuk Hall. По справозданню уряду з 1929 року всі члени дали вотум довіря старому урядови та приступили до вибору уряду на 1930 рік. Вибрано одноголосно: Дмитро Шумелда, предс.; Василь Глют, заст.; Андрій Дубас, фін. секр.; Лев Фединяк, заст.; Іван Гнатяк, кас.; Дан. Павлик, заст.; Іван Чачуна, рек. секр.; Микола Фединяк і Микола Виткович, надз. хорих; Дан. Бендас і Яків Цомпель, хоружі; Кир. Верескля і Теодор Гнат, контрольори. Також ухвалено на річних зборах, що кождий член має платити одного доляра річно, а з зібраних грошей мається висилати через Обеднання до краю 50% на боєвий фонд, а других 50% на Інвалідів і Рідну Школу. Ухвалено виплатити 10 дол. з каси братської на фонд боєвий. На тім збори закінчено, а всі члени розійшлися вдоволені до... — А. Дубас, фін. секр.

СПРОСТОВАННЄ.

У відділовім оголошенню Тов. Запорожська Січ, від. 206 У. Н. Союза, в Вунсакет, Р. Ай., яке було поміщене 2. січня 1930, зайшла помилка. Було поміщено, що предсідателем є Стефан Бурбель, а має бути Михайло Чигирин, предсідатель, а Стефан Бурбель, заст. предсідателя. — Петро Гук, секр.

Жінка професора (до наймички): Чи пан професор уже дістали лонч?

Наймичка: Не знаю.

Жінка: То спитайте пана професора.

Наймичка: Я питалася, одначе пан професор не знають!

Розсіяний письменник.

Французький повістяр Моріс Декобра стрінувся з письменником Максом Фішером. Декобра докоряв Фішерові:

— Максе, я вже три тижні страшно лютий на тебе... Ба, я навіть постановив собі, що ніколи вже не промовлю до тебе ні слова, бо знай, що ти вповні заслужив собі на це...

Фішер не міг надивуватися та питає приятеля:

— Але за віщо, любий приятелю?...

— Тому три тижні я написав до тебе листа, а ти мені зовсім не відповідаєш... Коли не віриш, то покажу тобі цього листа; мені здається, що маю його в кишені...

—o—

— Тату, чому сардинкам втинають голови.

— То такої дурниці не знаєш? Щоби змістилися в бляшанці.

—o—

Юнак залюбився по вуха в гарній акторці та поступає до крамниці, щоби купити їй велику китицю рож. На жаль, має замало грошей. Обіцює заплатити пізніше.

Купчиха: Коли так, пане, то краще буде, коли замісць тієї великої китиці рож купите китичку незабудьок.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, повідомляє всіх своїх членів, що на річних зборах вибрано слідуючий новий уряд на 1930 рік: Ковтун Петро, предс.; Петрів Петро, заст.; Ґурянський Вол., секр.; Кучмій Теодор, заст.; Гой Дан., касієр; Босий Юрко, заст.; контр. комісія: В. Гнатків, В. Федьків і М. Паньків; надз. хорих: Іг. Храновський, В. Бойко і Н. Дорофей. Проситься всіх членів прийти на зборн 16 січня, бо на тих зборах контр. комісія буде здавати звіт з цілого року. Збори відбуваються в другий четвер по першім. Адреса секр. 574 Conkey Ave. — М. Паньків, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що на річнім мітінгу 15 грудня вибрано уряд на 1930 рік як слідує: Юрій Присташ, предс.; Іван Дубас, заст.; Ник. Щурко, кас.; Іван Гармич, заст.; Іван Павловський, писар; Ів. Федош, заст.; Йосиф Білик, Петро Луцко і Іван Мигаль, контр. комісія; Ілько Ясник і М. Набережний, доз. хорих; Василь Кохан і Теодор Козловський хоружні; Іван Брац і Василь Дригуш, при вступі. Мітінґи мають відбуватись в другу неділю по першім. Позамісцеві члени мають посилати свої вкладки на адресу секретаря. — Ю. Присташ пр.; Ник. Щрко, кас.; Іван Павловський, секр., 2722 Firnley Ave.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Уряд Бр. св. О. Николая, від. 183, повідомляє всіх членів, що річний мітінґ відбудеться 12 січня в неділю, точно в год. 3-ій пополудні в галі церковній, 9211 Chawnsey Ave. Всі члени мають явитись на сей мітінґ. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги. Контр. комісія буде здавати звіт за цілий рік. Кождий член має взяти собі календар, заплативши за него 30 ц. Будемо приймати нових членів до Бр. і У. Н. Союза. — Іван Демкович, предс.; Ник. Подлецький, кас.; Петро Бабяк, секр.

ВІЛІНҐ, В. ВА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 56, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінгу 15 грудня, зістав вибраний уряд на 1930 рік слідуючий: Василь Риваковський, предс., Михаїл Зень, заст.; Іван Ковальчик, кас.; Прокіп Фрей, заст.; Михаїл Пуцило, секр.; Іван аШлева, заст.; Петро Баран, Василь Стефанишин і Йосиф Солецкий, контрольори; Теодор Проць, Петро Наконечний і Ілія Рафа, надз. хорих; Теодор Кундо і Іван Карась, хоружні; Петро Кітляр, маршалок походу; Іван Кабала, дверник. На сей 1930 рік мітінґи будуть відбуватися в кожду другу неділю по першім, в годині 2-ій, в гали парохіяльній на 42-ій і Джекоб ул.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. Марк. Шашкевича, від. 94, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться 12 січня, в годині 2-ій пополудни, в гали Горож. Клюбу, 2376 Ґрейлінг ул. Обовязком є кождого члена явитись на мітінґ в означений час, бо є важні справи. Контр. комісія буде здавати справоздання за 1929 рік по чім буде передання урядовання новому урядови, котрий вибрано на річнім мітінгу 15 грудня, як слідує: Андрій Патра, предс.; Микола Машталяр, заст.; Данило Войтишин, кас.; Волод. Туркевич, заст.; Іван Курчак, секр. фін.; Йосиф Морозовський, заст.; Володимир Крушельницький, рек. секр.; Михаїл Шаран, заст.; Іван Чайківський, Микола Тимків і Онуфрій Курочка, контр. комісія; Лев Білик, Макс. Боднар і Петро Войтович, надз. хорих; Петро Микула і Йосиф Вівчаровський, хоружні. Мітінґи будуть відбуватись в другу неділю по першім, в годині 2-ій попол. — Волод. Крушельницький, рек. секр.

ҐЕРИ, ІНД. Отсим повідомляється всіх членів Тов. ім. Т. Шевченка, від. 100, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 12 січня, в годині 1.30 попол., в гали Укр. Нар. Дому, 1661 Cleveland St. Обовязком є кождого члена явитись точно в означенім часі. На порядку нарад є дуже важні справи до полагодження, які не можуть бути відложені. — Іван Лавровський, пр., В. Загутинець, кас., А. Цебак, секр.

Вячеслав Будзиновський.

ГЛУХМАН.

(Оповіданнє).

(4)

То з чорними думками то з надією на переміну пішла за священиком, дістала свого листа, сховала його за пазуху і пустилася назад до свого села. Ідучи по листа, вона троха загаялася, отже всі ті з її села, що прийшли були до церкви, вже випередили її. Вона вертала сама. Була вдоволена з того, бо не хотіла мати свідків, коли буде листа оглядати. Виймила його зза пазухи і вдивлялася в адресу. Так що з того, що вдивлялася, коли вона неписьменна. В її селі ще й тепер не було школи. Хоч не вміла читати, їй таки кортіло роздерти коверту, щоби подивитися до середини, але боялася попсувати. Тепер стала думати, до кого би то піти, щоби їй прочитав.

В селі були тільки три такі, що вміли читати. Василь Жмур, бо ходив півтретя року до школи в повітовім місті. Будучи вже в третій клясі Василь занедужав. Його взяли до дому і до школи більше не післали, бо хлопець не хотів. Казав, що як його відвезуть до міста, то назад втече. Другим, що вмів читати, був батько Василя, старий Жмур. Навчився, коли був у війську. Вчив його якийсь товариш, що таксамо як і він в неділю і свято не любив гуляти. Третою була донька Клюпи, Текля. Брат її мами, що був вивченим дяком, сидів у них цілі два роки, поки діждався місця дяка. Господарити не любив, отже тільки байдакував і Теклю вчив читати. Батько купив їй книжочку „Бог Надежда". З тою книжочкою вона все ходила до церкви і молилася з неї. Тепер Настя ішла і думала:

— Чейже до старого Жмура не піду, щоби мені прочитав листа свого власного сина. До Теклі небезпечно, бо готова розголосити по цілому селу. Господь Бог знає, що він пише! Може щось таке, що з мене будуть сміятися? Хіба верну на друге село... Там багато письменних.

Саме в тій хвили почула за собою дівочий спів. Озирнулася, а то Текля. Таксамо як вона і Текля загаялась, та пізніше всіх вертала з церкви. Настя хотіла сховати листа назад за пазуху, але вже було запізно. Текля побачила його. Гадала, що Настя має його комусь передати. Щоби то був лист до Насті, і не подумала. Вона спитала:

— До кого цей лист?

— Та до мене, — Настя відповіла паленіючи.

— До тебе? Та від кого?

— Або я знаю? Я ще ніколи в життю не дістала ніякого листа. Всі мої знакомі тут в селі листів до мене не пишуть, бо що хочуть, можуть сказати.

— Може то зажартував собі котрий з наших парубків, що тепер у війську?

— Та хіба, що так.

— Між ними тільки один письменний.

У Насті знов сильніще забило серце. Бультоби не знаючи, що то Василь, той письменний, відповіла:

— Відай такого нема між ними. В нашім селі школи нема.

— Але Василь Жмур був у школах в місті. Може то від нього лист?... А безпечно знаєш, що то до тебе?

— Паламар сказав і його мосць казали, що до мене.

— Чомуж ти зараз не попросила, щоби прочитали тобі?

— Бо... бо я так ступаніла, що й не подумала про се. Взяла, всунула за пазуху, тай пішла. Тепер хіба верну назад, бо хтож мені прочитає?

Коли так думала, вертати їй чи ні, погадала, що як Текля вже знає про лист, то могла би й прочитати. Очевидно, як забожиться, що нікому не переповість. Настя не знала, що Текля полює на Василя, та що його і її батьки вже змовилися. Вхопила Теклю за рукав, потягла пару кроків до хреста, що стояв при полевій дорожці, і каже:

— Забожися тут, що нікому не переповіш, то я тобі дам прочитати.

— А деж, би я! Бігме, що нікому не скажу.

Текля вихопила листа з руки Насті, подивилася на адресу, виймила з волосся шпильку, розтяла нею коверту і виймила записаний аркушик паперу. Довго вона водила очима по письмі, не кажучи нічого. Настя стояла як на шпильках, питаючи що хвилі:

— Ну, щож він пише? Коли Текля далі мовчала, тільки призираючися листови, Настя скрикнула:

— Читайже голосно, бо то до мене лист, не до тебе! Що він пише?

Текля замнялася і спускаючи вниз руку з листом, відповіла:

— Або я знаю? Він, бачиш, дуже невиразно лише. На добавок, я писаного письма не вчилася. Я читаю тільки книжне письмо. Треба тобі знати, що іншим письмом пишуть книжки, іншим листи. Подивися сама і скажи, чи ті письма однакі?

Текля розгорнула молитовника і приклала до нього листа.

Настя стала призиратися і, хоч неписьменна, добачила ріжницю. Подумавши хвилю, сказала:

— То я хіба таки верну і піду до дяка.

(Дальше буде).